

Smittsom øyebetennelse hos sau

Forfatter

Helsetjenesten for sau, Animalia

Sammendrag

Smittsom øyebetennelse kan være et problem i saue besetninger på denne tiden av året. Sjukdommen rammer ofte mange dyr i flokken, først og fremst lam om høsten, men voksne dyr kan også bli sjuke. Milde tilfeller kan gå over av seg selv, men i alvorlige tilfeller kan dyr som ikke får behandling i rett tid bli blinde. Det er viktig at sjuke dyr blir oppdaget og får riktig behandling, både med tanke på dyrevelferd og smittespredning.

Publisert

2018

Referanse

Sau og Geit 6/2018

Utskriftsdato

19.04.2025 www.fag.nsg.no

Smittsom øyebetennelse hos sau

Smittsom øyebetennelse kan være et problem i sauebesetninger på denne tiden av året. Sjukdommen rammer ofte mange dyr i flokken, først og fremst lam om høsten, men voksne dyr kan også bli sjuke. Milde tilfeller kan gå over av seg selv, men i alvorlige tilfeller kan dyr som ikke får behandling i rett tid bli blinde. Det er viktig at sjuke dyr blir oppdaget og får riktig behandling, både med tanke på dyrevelferd og smittespredning.

Helsetjenesten for sau, Animalia

Typiske symptomer på øyebetennelse er hyppig blinking og røde, rennende øyne. Vanligvis rammes begge øynene, selv om symptomene kan starte i ett øye. Lenger ut i sykdomsforløpet dannes puss, og i alvorlige tilfeller kan dyra bli blinde på grunn av at hornhinnene blir blakke (grå og ugjennomsiktige). Siden sykdommen er smittsom, vil det som regel være flere sjuke dyr samtidig.

Årsak

Det er flere smittestoffer som kan gi smittsom øyebetennelse hos sau, men bakteriene *Mycoplasma conjunctivae* og *Moraxella (Brahmella) ovis* regnes for å være de vanligste. Ved listeriose kan en få øyebetennelse som følge av manglende blinking, eller i form av en primær øyebetennelse (øyeforment av listeriose).

Smittsom øyebetennelse kan ofte komme inn i besetningen ved kjøp av livdyr som bærer med seg smitte, og sykdommen smitter lett ved tett kontakt mellom dyr. Dårlig vær med mye regn og vind, stresspåkjenninger, høy dyretetthet og dårlig inn klima i fjøset er forhold som gjør dyra mer utsatte for sykdom. Avvenning er en sterk stressfaktor for lam og søyer, og en ser at sykdomsproblemer som øyebetennelser og munnskurv ofte kan opptre etter avvenning.

Forebygging

Ved kjøp av livdyr bør det tas forhåndsregler for å unngå å få inn smitte i egen besetning. Spør etter sykdomsstatus i opprinnelsesflokk, og unngå å kjøpe fra besetninger som har utbrudd av smittsom øyebetennelse.

Lammet har typiske symptomer på smittsom øyebetennelse, med fuktige øyevipper og spor etter økt tåreflod under øyet. Foto: Grethe Ringdal, Animalia

Innkjøpte dyr bør undersøkes for tegn på øyebetennelse og annen sykdom, og oppstalles uten direkte kontakt med besetningens egne dyr i minst 2 uker («karantene»). Husk at sau aldri skal oppstalles helt alene - dyret bør ha mulighet til å se andre sauer dersom det står alene i karanteneprosedyren.

God fôring, minst mulig stress, nok plass og godt inn klima i fjøset er viktige faktorer for å forebygge sykdom. Ved sykdomsproblemer bør en vurdere om avvik fra slike forhold kan ha betydning, f.eks. dårlig ventilasjon eller trekk.

Ved utbrudd av øyebetennelser bør sjuke dyr samles i en egen bing for å begrense smittespredningen, siden øyebetennelser smitter lett ved tett kontakt. Bruk hansker/vask hendene etter håndtering av sjuke dyr. Ved utbrudd hos dyr som går ute, bør de sjuke dyrene oppstalles inne til behandling er avsluttet.

Behandling

Milde øyebetennelser kan gå over av seg selv etter noen dager, men det er ofte nødvendig å behandle med antibiotika (øyesalve). Det vil redusere plagene ved sykdommen og smittespredning til andre dyr. I alvorlige tilfeller kan dyr som ikke får behandling i rett tid bli blinde på grunn av sår og arrdannelser på hornhinnen, så det er viktig at sjuke dyr oppdages og behandles ved behov! Med riktig behandling vil de fleste dyra bli friske igjen, selv om enkelte utbrudd er mer alvorlige.

Det finnes ingen øyesalver eller -dråper som er godkjent til bruk på matproduserende dyr i Norge, men i utlandet finnes det flere aktuelle preparater som apoteket kan skaffe ved behov. Veterinær må søke legemiddelverket om å få bruke slike preparater på godkjenningsfritak.